

TELEGRAFUL ROMAN.

ăpare Marțea, Joi și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografeii archidieceane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă — Articuli nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Adunarea catolicilor la Alba-Regală.

În sfârșit lușta s'a declarat Adunarea cea mare a catolicilor, ce s'a ținut Duminică în 18 l. c. în vechiul oraș catolic Alba-Regală, și care după raportul foilor magiare a fost imponentă, a decretat de constituită partida poporală regnicolară catolică, care va intra în lupta electorală, luptând contra proiectelor și eventual legilor politico-bisericesci, luptând astfel și contra guvernului și susținând flamura catolicismului.

La adunare au luat parte 12 — 14, mii de ómeni, aprópe toți cetățeni cu drept de alegere. Fiind numărul participanților mare, adunarea s'a ținut în două locuri deodată, în casa de tir și sub ceriul liber. În ambele locuri oratorii și propunătorii de rezoluții n'au vorbit ca nise conducători ai unei óste învinse, ci ca unii, cari anunțau începutul unei lupte nouă, prin care nisele partidului catolic vor triumfa, dacă va fi între catolici solidaritate și tenacitate. În decursul ținerei adunării au sosit mai multe telegrame de felicitare, între cari depeșa archiducelui Iosif a produs mare însuflețire, încurajând pe catolici întru continuarea luptei.

Două momente ale acestei adunări sunt cu deosebire de mare ponderositate, nu numai pentru catolici, ci și pentru dezvoltarea ulterioară a raporturilor politice din întregă țara. Aceste două momente sunt: anunțarea luptei politice din partea catolică și proclamarea partidei poporale regnicolare catolice.

Declararea de rebel, au făcut-o conții Eszterházy Miklós Moricz și Cziraki prin vorbiri mai lungi. În aceste s'a accentuat, că nu e destul ca să se apere catolicii contra ata-

curilor, ci trebuie să le și respingă. Lupta din casa magnaților a fost nu mai un preambul al rebelului celui mare; acum este prea puțin a purta lupta guerilla numai contra proiectelor de legi politico-bisericesci, ci trebuie o luptă estinsă, o organizație regnicolară. Lupta acésta mare adunarea de față o declară cu totă solemnitatea taberei contrare.

Referitor la organizația politică a vorbit contele Zichy iun. dîcînd, că trebuie să se organizeze catolicii în tóte cercurile electorale, cu devisa: Nu e bun patriot acela, care merge cu curentul politic actual; nu e bun creștin acela, care apróbă căsătoria civilă și nu luptă contra ei; nu e omul progresului acela care prin recipierea religiei mosaice vrea să ducă înderépt omenimea la epoca dinainte de cultura creștină.

Contele Zichy Nándor proclamă constituită partida poporală catolică și schițeză programul acesteia, în care se cuprinde între altele fidelitatea față de monarch, alipirea la sancțiunea pragmatică, respingerea proiectelor politico-bisericesci, acum și totdeauna etc.

Ce privește cestiunea de naționalitate, programul enunță — dîse Zichy — că deși trebuie să fim mândri de limba noastră, iubirea deapropelului ne poruncește ca să considerăm de concetățeni și pe aceia, pe cari Dumnezeu nu i a creat magiari, dar sunt buni patrioți. Să nu lăsăm, ca limba acestora să fie scóasă din biserică, dacă ei nu vorbesc altă limbă, nici din scólă, dacă ei în altă limbă nu se pot cultiva. Să nu imputăm niméria, dacă își iubesc limba sa maternă. Unul e magiar, altul slovac, altul român, dar toți sunt patrioți.

La sfârșit proiectele de rezoluțiune propuse, au fost primite cu mare

însuflețire, dintre cari cele mai de frunte sunt următoarele:

Fie-care catolic e dator a lua parte la alegerile administrative și politice, ca catolic.

Trebuie niseuit spre dezvoltarea vieții sociale catolice, spre rezolvarea cestiunii lucrătorilor, spre îmbunătățirea sorții meseriașilor și a micilor proprietari.

Trebuie susținute în spirit catolic scólele catolice, începînd dela cele mai inferioare până la universitatea din Budapesta

Să se pretindă, ca băieții din căsătorii mieste să fie creștini în confesiunea catolică.

Dacă va deveni lege căsătoria civilă, să se schimbe.

Să se zădărnicescă de a deveni lege proiectele despre recepțiunea ovreilor și despre libertatea religioasă.

Să se urgeze autonomia cat. și

Regele să fie rugat a nu sancționa proiectele de lege bisericesci votate.

Etă unde a împins guvernul prin proiectele sale forțate opiniunea publică! A sâmnat vînt, va secera furtună!

Partidul nou catolic se va organiza în tótă țara și va face strașnică opoziție guvernului. Că ore cele luate în programul său cu privire la naționalități sunt sincere sau acceptate numai ca să afle aderenți și între noi, viitoriul va arăta. Românii în ori ce cas trebuie să fie cu mare băgare de samă la cele ce se vor desvolta.

Magiarul adevărat în elementul său.

Dobrișinul, Roma calvinilor, de Sâmbătă până Luni a avut zile mari de festivități naționale

„Clironomul“ magiar Kossuth Ferencz și-a cercetat capitala, unde tatăl său în 1849 a decretat detronisarea dinastiei habsburgice și s'a

proclamat pe sine deocamdată de „gubernor“ al Ungariei.

Nicăiri elementul magiar nu este așa curat și așa puternic ca în Dobrișin, pe ale cărui puste a crescut mare și tare și eroul național Rózsa Sándor.

În suita clironomului, ca stat major au fost mai mulți fruntași deputați kossuthiști, între cari renumitul istoric al curuților Thaly Kálmán deputatul Dobrișinului.

Miliției i a fost interzis să se arate pe stradă în acele zile de sîrbătoare, precum fusese interzis și celei din Budapesta în ziua înmormîntării „gubernorului“, și-au putut manifesta deci magiarii simțemintele patriotice liber, negenați și nesuperați de nimene.

Duminică mai multe mii de magiari s'au adunat în colosala curte a colegiului reformat, unde s'au început festivitățile.

Cel dintăiu care a debutat a fost deputatul Thaly Kálmán carele și-a dat samă de atitudinea sa în cestiunile bisericesci, spriginind guvernul ca kossuthist, în urma testamentului politic al „sfântului din Turin“.

În cursul vorbirei sale și-a adus aminte și de „minciunile valachilor“.

Acéstă parte a discursului său a fost salutată din partea mulțimei cu „tzoki oláh“. O espresione delicată acésta, „tzoki“, de care se folosesc magiarii, când își alungă cănele din casă, mai dându-i una și cu piciorul.

„Clironomul“ de-ocamdată nu face politică; în curînd însă va intra în acțiune și pe cale legală va niseui ca să facă din Ungaria un stat independent, ceea ce numai dela magiari atîrnă, căci dacă ei vor decreta în legislațiune independența, Regele ca domnitoriu constituțional trebuie să o sancționeze, dar dacă va trebui să apere drepturile țerii și cu arma el și acolo va fi la locul său.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

§. 19.

Afară de cele mai sus arătate lucruri fără măsură și trăiri îndărăpt, tóte și fiesce cari slujbe a naturalilor și dațiilor supt măcar ce pretecest, cari în acest urbarium nu sunt numite de tot să ridică, și domnul pămîntesc dela supuși alte slujbe, cari în acest urbarium nu-s cuprinse, sau în mai mare măsură decât prin porunca urbariumului s'au hotărît, supt pedépsa în legi dată a pofti nu va fi slobod.

Punctul VIII.

Despre lucrurile óprite, și despre hotărîtele pedepse și glóbe.

§. 1.

Glóbelor supt măcar ce gândit pretecest nu întralt chip, ci numai la întâmplările prin legi hotărîte, și numai dela acei coloni să se scótă, cărora în scaunul domnesc fiind de față testimoniumul varmegii, sau a scaunului învinși după legi va fi dictăluit și se va fi apelăluit la sedria varmegii sau a scaunului.

§. 2.

De vreme ce pentru vitele rătăcite, și împăgubire aflate prin legile țerii îndestulită să află probi-

zie, drept aceea, când prin vite, și dobitoce în sêmănaturi s'ar fi făcut păgubire, atunci după sunetul legilor să se îndrepteze lucrul.

§. 3.

La tóte celelalte întemplări de obște când din dréptă pricină supușii de ar fi a se pedepsi, vinovații afară din întemplările prin lege hotărîte au mai în jos numite, nu cu bani care dăjduitórea obște o sărăcesce, nici cu pedépsă trupescă să se pedepsescă ci în pedépsă lucru de o și două, sau în cea mai mare de trei zile cu palmile isprăvitoriu a lucra se se îndetorească, hotărîtele totuși în pedepse lucruri pe vremea aratului, săceratului, cositului sau culesului de vii dela dînși nu se vor puté lua, ce acestea vinovații întru altă vreme vor fi datorii a le plini.

§. 4.

Érași batăr că proștii (precum aci mai din sus s'au dîs) nici cu bani, dară nici cu pedepse trupesci de rënd (de regulă) trebuie să se pedepsescă, totuși fiind că póte a se întempla, ca supusul au cu ruga au cu fapta, a mai mare greșele vinovat să se facă decât cu lucru palmesc de trei zile să se póta aduce la calea cea bună și pentru acel cu mai grea pedépsă trupescă ar fi de a se pedepsi, atunci vinovații de va fi sănătos, și tare față, după a vinovației greutate cel mai mult cu 24 lovituri de bătă, au de va fi parte muerescă cu atâtea lovituri de corbace prin scaunul domnesc a se pedepsi, să hotăresce.

Éră de va fi vinovatul tare bîtrân, sau slab în trup, unul ca acela cu pedépsa prinsorii sau ariștei după stările împregiur a vinovației și a feții, încă

și cu post în pâne și apă petrecătoriu trebuie să se pedepsescă, cu aceea totuși luare aminte, ca nu iobagiul bîtrân și în trup slab mai mult decât trei zile dela isprăvirea lucrurilor sale să se tragă îndărăpt, de nu cumva unul ca același slab și bîtrân iobag a mai grea vinovații dóră vinovat nu s'ar fi făcut, unde măsurată mai lungă pedépsă ariști érași în scaunul domnesc se va putea hotări.

§. 5.

Prostul, pentru făcuta mai grea vinovație, în temnița domnescă băgat, și înfierat, unde a fiarelor tacsă până aci au fost obicinuită, supt acest nume mai mult de 15 creițari a plăti nu va fi dator.

§. 6.

Prostului fără îngăduirea domnului pămîntesc a lăzui, supt pedépsa perderii birului, și a întórcerii făcutelor pagubi de aci înainte nu va fi slobod. Éră din protiva domnului pămîntesc, făcutele până aci lazuri, sau de aci încolo cu a lui îngăduință făcătoare nu întru alt chip, fără cu modrul, care întru acestui urbarium al punctumului al doilea §. 2-lea sau scris și strâns trebuie să se țină, dela iobagiul său va puté lua.

§. 7.

Fiind că luare de samă, și ținerea pădurilor de dătoria domnilor pămîntesci să se țină, nimérii dintre supuși arbori trainice, sau nuele pe garduri, au ruși de cercuri, sau pari fără scirea și osébita îngăduire a domnimei împotriva rënduelei despre păduri date a tăia nu va fi slobod.

(Va urma)

La banchetul dat în onoarea clironomului, cel dintâiu toast l'a ridicat un profesor pentru „Cel dintâiu magiar“ pentru Majestatea Sa Regele Francisc Iosif.

Acest toast, în carele s'a dat expresiune simțului dinastic și de fidelitate elementului magiar către Majestatea Sa, a fost întinat de muzica națională cu imnul național „Jaj de hunczut a német“ — er imnul acoperit de aplause frenetice ale publicului.

Intrebat țiganul „de ce a cântat aceea arie“? a respuns, că „el a făcut ce i-au poruncit domni“, ceea ce nici nu se poate dubita.

După al regelui a urmat toastul pentru sărbătoritul clironom Kossuth Ferencz. Acesta l'a ascultat publicul din picioare, precum se și cuvine când este vorba de clironomul „națiunii“. Eljenuri frenetice au erupt din pepturile tuturor, apoi imnul național „Isten áld meg a magyart“.

Fie din entuziasm, fie din veritate ce se manifestă în cele două mărgăritare „tzoki oláh“! și „Jaj de hunczut a német“ ea este și va rămâne o prețioasă și nefalsificată manifestare a simțimentelor ce nutresce elementul magiar față de români și față de dinastia habsburgică.

Revista politică.

Din cauza zilei onomastice a împărătesei-regine ședința de Luni a dietei din Budapesta a avut scurtă durată. La ordinea zilei a fost budgetul ministrului de interne, care a fost recomandat cu căldură de referentul Berzeviczy. Se incinse apoi o furtunosă dezbateră. Vorbi din partidul „național“ cont. Mich. Eszterházy, apoi independistul Holló, care în numele partidului seu aduse un proiect de rezoluțiune contra reformei administrative și pentru reforma alegerilor și a casei magnaților, tot deodată provocă pe ministru să dea lămuriri asupra svonurilor despre disolvarea parlamentului. Fran. Sima sprigini propunerea lui Holló, declarând, că nu poate vota suma preliminară pentru matriculele civile, dedre ce proiectele bisericesti încă nu sunt sancționate și e în dubiu că ele se vor sancționa căci telegrama de salutare a arhiducelui Iosif către adunarea catolicilor arată, că curtea nuprea este pe partea proiectelor

„Budapesti Hirnap“ dela 18 Novembre a publicat un interviu, ce l'ar fi avut un conte magiar din Ardél cu regele Carol, asupra „cestiunii române.“

Éta ce scrie numita foie în privința acésta: „La sărbările nunții de argint a părechii regale române, a luat parte și o păreche de nobili magiari. Bărbatul este membrul unei familii nobilitare cunoscute din Ardél, și s'a căsătorit în România. Nevasta lui este fca uuuu fost ministru român și a fost damă de curte a reginei României. Regele Carol i a primit în audiență privată. În decursul audienței a venit în vorbă și afacerea românilor din Ardél și regele a făcut enunțțiuni estra-ordinar de intresante.“

„După părerea regelui — ar trebui căutată înțelegerea dintre românii ardeleni și dintre unguri. El nu ține acésta de imposibil. Modalitatea înțelegerei după regele Carol ar fi, să se caute acele puncte, unde e posibilă înțelegerea, ér nu acelea, cari despart pe magiari de către români. Din ambele părțile se pune, în mod necorect mare pond pe cestiunea limbei; dar chiar dacă ori-care român ar vorbi bine unguresce, încă nu urmază, ce să fie și buni patrioți magiar și magiari au învățat bine nemțesce, dară totuși n'au devenit Nemți. După regele Carol așa dară, cestiunea limbei

ar trebui pusă la o parte și în interesul stabilirei unui modus vivendi, ar trebui să se pună gravitate pe următoarele:

„În prima linie ar trebui liberat poporul ardelen de sub presiunea acelor ómeni, cari îl tiranéză și-i îngreunéză existența. Ar trebui câștigat poporul prin concesiuni locale, ér nu precum a pus în prospect unul dintre membrii guvernului magiar, prin modificarea în sens de suffrage universal a legei electorale, ceea ce de altminterlea este o promisiune vagă și care nu va crede-o guvernului nici una dintre partide.“

„În sfârșit regele Carol a făcut atent pe baron, că existența statului ungar și supremația națiunii magiare peste celelalte naționalități, depinde dela aceea, că óre fi va succede națiunii magiare a-și susține supremația ei naturală asupra celorlalte naționalități și în viitoriu? Supremația acésta esista ađi fără indoelă, în înțelesul, că națiunea magiară are superioritate peste celelalte naționalități nu numai politicesce, ci și în privința socială și culturală“ (??)

Din Viena se anunță, că clubul polon a așternut un proiect de reformă a l'gei electorale, care s'a desbătut într'un consiliu de ministri. Duminecă a avut loc o conferință a membrilor de încredere a partidelor coaliste; se presupune, că guvernul va fi în poziție de a-și arăta dorințele sale față de acest nou proiect. Până acuma vin în combinațiune trei proiecte: unul, în care se cere reprezentarea îndirectă a muncitorilor industriali prin mijlocirea camerelor de lucrători, al doilea pretinde crearea unei curii, care să conștie numai din reprezentanți industriali, și în urmă proiectul, care a eșit din clubul polon. Se presupune, că guvernul pentru a mijloci un compromis, va presenta însuși un proiect. De altcum de și în linialmente generale, membrii poloni s'au declarat mulțumiți cu proiectul eșit din mijlocul lor, totuși densusul n'a fost supus unei mai deaprobe debateri în club. O vehementă opozițiune fac proiectului acestuia cehii tineri și acei membri din stânga extremă cari se gerează de apărătorii intereselor muncitorilor industriali.

Diariul „Journal“ susține, că consiliul de ministri englez din 4 Novembre, convocat de ministrul-președinte Roseberry în mod atât de subit, în buțul tuturor desmințirilor totuși s'a ocupat cu cestiunea declarării răsboiului contra Franciei. Anume s'a discutat cestiunea că dacă cea dintâiu ar fi să între în acțiune în favorul iaponezilor cu ajutorul militar și pecuniar din partea Franciei, firear óre Anglia în stare să împedecă plecarea flotei franceze? Din considerare însă la starea nesatisfăcătoare a flotei engleze consiliul de ministri a hotărât, că de astădată e imposibil a declara Franciei răsboiu.

Din incidentul convocării camerelor române pe 15 Novembre „Timpul“ face următoarele aprefieri:

Majoritatea parlamentului va ave și de astă dată mult de lucru. Cu tótă munca, pe care a săvârșit-o până acum, partidul conservator are încă de realizat puncte însemnate din programul seu de reorganizare a Statului.

Cu tótă sarcina atât de grea, a aplicării reformelor săvârșite în trecuta sesiune, guvernul a pregătit o sumă de proiecte însemnate, care așteptă să fie serios cercetate de parlament și transfoamate în legi.

Tóte aceste proiecte fie de ordine economică, fie de ordin cultural ori administrativ țintesc spre același mare scop pentru a căreia realizare lucréză neîntrerupt partidul conservator de când a venit la putere: complectarea și transformarea orga-

nizării statului, punerea societății românești în condițiunile necesare pentru ca să pótă înainta cât mai repede, cât mai sigur, pe calea civilizațiunii.

Că tótă munca acésta o va face singură majoritatea, acésta o știe și ea, o știe și țara.

Judecând după purtarea presei liberale în timpul vacanțelor parlamentare, asaltul opoziției va fi și mai mult ce opozițiunea liberală compteză pe disidența conservatore.

N'avem însă motiv să ne îngrijim de viitoarele asalturi, ori cât de furioase ar fi.

Cât pentru disidența conservatore, pa câtă vreme ea nu se întemează pe principii, ci numai pe nemulțumiri pesonale, n'avem de ce să ne temem, putem chiar asigura pe partidul liberal să-și pregătescă amare desiluzii, dacă i închipueste că disidenții îl vor ajuta să recapete puterea.

Avem dar tot cuvântul să privim cu liniște la viitoare sesiune,

In cestiunea conflictului cu Serbia, diarele din Viena și Budapesta spun, că ministrul de finanțe al Ser ia, D. Vucașin Petrovici, nevoind să cedeze stăruințelor guvernului și nici chiar insistențelor primului ministru srbesc. D. Cristici, pentru a se puté aplana în mod pacinic cesflictul, — și-a dat demisiunea.

Regele Alecsandru plecând la Petersburg, demisia lui Vucașin Petrovici nu va fi primită, de cât după vre-o două săptămâni, când apoi diferendul dintre România și Serbia se va regula în mod pacinic.

Comóra lui Iancu.

Prin tóte jurnalele își face turneul o faimă senzațională, dar totodată și malițioasă.

Se dice anume, că Duminecă dimineța au aflat ómenii din Vidra de sus, că în nóptea prămergătoare, ci neva ar fi săpat de sub un soc din curtea fostă a lui Avram Iancu o comóra de circa 8000 galbeni împărătesci, din cari în graba mare au resfirat 10 galbeni în giurul grópei și pe cale.

Venind acésta la cunoscința gendarmilor, aceștia acum cercetéză să afle hoțul, totodată însă s'a pus la cale o scrutare generală după comori pe întrégă moșia lui Iancu și să sapă și și nópte sub controla gendarmilor, până când se va scruma întréga moșie fostă a lui Iancu, ca dacă mai sunt pe acolo galbeni, aceia să nu ajungă pe mâna conșoților „hoți“ ai lui Iancu, carele „s'au împărțit cu soții săi dejafdin 1848 pe tesaurii cei-au jefuit dela magiari, și partea sa o-a îngropat în grădina sa“.

Tótă lumea știe, că Avram Iancu a fost din părinți avuți, și că a murit în sărăcie, avisat la mila amicilor săi.

Ba chiar și scriitorii magiari, între alții P. Szatmáry Károly, cari au scris despre nenorocitul rebel ci vil din 1848—9, pe Avram Iancu l'au prezentat ca pe un om de caracter și drept, carele cât a putut a moderat furia ómenilor săi și în casuri necorecte i-a pedepșit și cât i-a fost cu putință a apêrat pe nenorocitele victime magiare de persecuțiuni; și acum totuși se află jurnaliști orbiți de furia șovinismului, cari nici pe acest adevêrat martir al poporului seu pe acest bărbat integru, după mórte nu-l cruță de epitetete cele mai murdare.

Dar de acésta bôlă modernă nu ne facem iluziuni, că vom vindeca pe concetățenii noștri magiari, cari înótă astăzi în cultul aceluia, care a provocat martiriul lui Iancu și a întreg poporului român, voim numai să scim dela loc competent:

Cum se pótă, ca ori cine, fie acela chiar puternica gendarmerie magiară, se scrume pământul fost alui Avram Iancu în scop de a da de co-

mori, fără scirea și invoirea proprietariului?

Casa și moșia fostă a lui Avram Iancu este proprietatea „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român“.

De Duminecă până Luni când s'a publicat scirea senzațională prin diarele din Bpesta, n'a fost nici timp fisic pentru ca ori cine să cercă dela comitetul Asociațiunii facultatea de a-i ruina și devalora proprietatea.

Cu ce drept vin gendarmii stăpâni pe averea Asociațiunii noastre?

Asceptăm lămuriri.

Noutăți.

Adunare națională. „Tribuna“ de ađi (10/22 Novembre a. c.) anunță, că mai mulți frunțași români au convocat pe Mercuri 16/28 Novembre a. c. la Sibiu pe toți alegătorii aderenți ai partidului național român la o conferință, în care se va discuta asupra ordinului ministerial, prin care s'a sistat funcționarea partidului și se impune facerea unui statut.

Convocatorul se va publica în curênd.

Bal. În ședința din 4 l. c. a comitetului Reuniunii femeilor române din Sibiu s'a defșit, pentru ținerea balului ziua de 26 Ianuaru st. nou 1895.

Petrecere cu dans. Membrii activi ai „reuniunii române de musică“ din Sibiu vor arangia Sâmbătă în 12/24 l. c. o petrecere cu dans, în restaurantul G. Ardean.

Nunta de argint a părechii regale române. Conținutul actului comemorativ cetit în biserica Sf. Metropoli de către d. Lazar Catargiu, președintele consiliului de ministri scris pentru amintirea serbării nunții de argint a MM. LL. Regele și Regina sună astfel:

„Sub domnia mea Carol I. Domn și Rege al României, în anul mântuirii 1869 și al domniei mele al treilea săvârșitu-s'a în ziua de 3/15 Novembre, în castelul dela Neu Wied cununia mea cu iubita mea soție și intrarea în capitală, unde după vechile datine în mijlocul veseliei obștești a credinciosului meu popor am mers drept la metropolie; acolo în fața noastră și a înalților demnitari ai Statului, Metropolitul Ungro-Vlahiei și Primat al României a înălțat la ceru rugăciunile sfintei noastre biserici, ca să ne aibă sub a sa sfântă pază vreme îndelungată, spre a puté aduce nuna și sirguința noastră prins pe altariul patriei.“

Mare a fost îndurarea prevedinței și multe faptele mărețe, care s'au împlinit de atunci până ađi, când în anul mântuirii 1894 și al domniei mele al două-deci și optulea érași venit-am cu iubita mea soție și Regina în mijlocul iubitalui meu popor în același sfânt locaș, unde Metropolitul-Primat încunjurat de înalțul cler, a îndreptat rugile sale către milostivul Creator, ca să binecuvinteze nunta noastră de argint și să ne țină, pe Regina și pe Mine, sub puternica lui pază, ca să putem și de aci înainte închina viețile noastre spre întărirea și propășirea regatului, pe care l'am întemeiat și a némului cu a cărui vitejie am înviat slava strămoșescă.

Intru de a pururea amintire a acestei zile scumpe inimei Nostre, întocmit'am acest act care se va iscăli de Noi, de I. P. P. S. S. Metropolitul-Primat, de consiliul meu de ministri, de președinții Corpurilor Legiuitoare, de președintele înaltei curți de compturi și de primariul capitalei, și se va păstra în arhivele regatului.“

Principele moștenitor al României a sosit în Petersburg în 18 l. c. n. la 11 óre și 4 m. dimineța. La granița a fost primit de adjuțantul Nepokoitschisky. La gară a fost așteptat de către marele duce Paul, de personalul legațiunii României și de o gardă de onóre a regimentului Paul A. S. R. s'a dus împreună cu marele duce Paul la palatul de iarna, unde a fost salutat de mării duci Constantin și Dimitrie Constantinovici, de principele Petru de Oldenburg, de principii Eugeniu și George de Leuchtenberg, de ministri de resbel și de marină.

„Vestitul Pázmándy“ a fost la Cluj, unde i-s'a făcut o „strălucită“ întimpinare. Acolo după-ace s'a înfeles cu Moldován Gergely, a ținut o conferință în care spune, că agitațiunile române trebușe înfrânate, legea electorală revisionistă, ștergerea legii de naționalitate (?). Tótă mișcarea românilor e pro pagată din afară, a spus despre decursul congresului dela Haaga, a cerut ca școlile mediilor confesionale să se facă de stat, guvernul să reformeze clerul român; statul să lupte contra Ligei iredentiste etc. etc. și alte minuni.

Marina comercială română. Cetim în „Cur. fin.“: Pe tăcute și fără șgomot, dl Gr. Mano, directorul regiei monopolurilor statului a isbutit să se facă o mică marină comercială română cu perspectiva d'a se desvolta din an în an și a lua un mare avânt.

Marina acésta care servia până acum mai transportului sărei în Sèrbia, va derivi de acum înainte și traficul de călători de mărțuri între porturile române și bulgare. Un avis oficial ne vestese în adevăr, că cu începere din 1/13 Novembre vapórele omâne au început activitatea lor, transportând în tóte zilele călători și mărțuri între Jiurgiu și Rusciuc.

Navigațiunea pe Dunăre. Tot în „Cur. Fin.“ cetim: Ungaria voese cu orice preț să aibă marina sa comercială pe Dunărea de jos. Ea a mai încercat și altă dată acésta întreprindere, dar n'a reușit, sfârșind prin a cheltui mai multe milioane și a desființa acea marină, vândând companiei austriace de navigațiune pe Dunăre vapóre, șleperi și tot materialul său naval. De atunci au trecut mulți ani la mijloc și étă acum că gustul acestei întreprinderi s'a amparat éráși de conducătorii statului ungar. „Revue d'Orient“ care apare la Budapesta, ne vestese, că societatea de navigațiune ungară va pune în circulație vapóre pe Dunărea de jos.

Capitalul acestei societăți, după „Revue d'Orient“, este de 10 milioane fl. și emisiunea lui e d-ja asigurată de banca generală ungară de credit și de banca ungară de escompt și de schimb. În de afară de capitalul de 10 milioane se vor emite și acțiuni de prioritate a căror emisiuni se va face la Budapesta imediat după constituirea societății. Cele două stabilimente, cari le fondéză societatea ungară, au început deja să trateze rescumpărarea vapórelor companiei Györ și mai multor alți amatori.

Pe hârtie planul e bun, încheie „Curierul“ în practica lucrurilor însă ne temem că vasele ungare vor circula góle pe Dunărea română, compania austriacă având și încrederea și simpatia publică pe partea ei. Dacă bugetul Ungariei póte suporta multe cheltuieli extravagante, pentru ce n'ar suporta și pe acésta, când e vorba de a plimba pavilonul ungar pe Dunărea română!

Un spion străin în capitala României. „Adevărul“ scrie: În numărul de Sâmbătă am anunțat, că șeful poliției ungare din Predél, D. Pánczél, a fost în capitală pentru a cere scuze d-nei general Arion pentru insultele, ce i-a adus astă vară.

Astăzi suntem în pozițiune de a da următoarele detalii, cari ar trebui să atragă serioasă atențiune a guvernului.

D. Pánczél nu mai e șeful poliției ungare din Predél, ci agent al guvernului ungar în București. De trei săptămâni se află în capitală și locuiesc în vecini cu legațiunea austro-ungară.

Vorbind bine românesce, acest agent secret, dându-se, când nevoia cere, drept român, caută să se introducă prin ministere și a face cunoscință cu funcționarii mai înalți și în special cu membrii fruntași ai Ligei. Aflăm chiar, că acest domn a fost în arsenalul armatei, unde s'a întreținut timp de aproape o oră cu câți-va lucrători ungari, cari l'au călăuzit.

De altfel, d. Pánczél duce o viață lucșoasă, luând dejunul și prânzul la birturile boeresci.

Ce-o fi vrând acest om în București?

Inmormântarea țarului s'a făcut Luni la 10¹/₂ ore, de față fiind întregă curtea imperială, membrii sântului sinod, domnitorii archiducii, principii și reprezentanții străini. Începerea serviciului divin s'a anunțat prin salve de tunuri. Biserica a fost îndesuită de notabilități. Toți cei prezenți au ținut

luminările aprinse. O deosebită impresiune, care stórse lacrimi și suspine au fost rugăciunile rosute de metropolitul. Cântările au provocat de asemenea mare impresiune între asistenți. S'au vădut asistenți cutrémurându se la intonarea „Aleluia“. După terminarea serviciului, care a durat 2 ore, împératul a pus mantia preste repositul țar și adjutantul a pus coperișul, apoi țarul și mării duci au transportat pe repositul în cripta cea prósperă împodobită cu flori. Tot ceremonialul a fost făcut cu o solemnitate de tot rară.

Obiceiuri bizare. Esistă în Bombay (India) o colonie numerosă de parși, popor originar din Persia adoratori ai sórelui.

Acest popor s'a acomodat fórte bine cu civilizațiunea modernă: sunt silitori, blândi, au moravuri cuviincioase. Un singur obicei bizar și siistru le-a mai rămas, obiceiul de-a da cadavrele fiarelor sèlbatică ca să le mănânce, — asta-i înmormântarea lor.

Étă ce spune un călător despre locașul morților la parși:

Ei au nișe turnuri deschise sus, în număr de cinci, zidite într'o grădină mare, cuprindând flori și arbori mari, pe care se aședă cióre și vulturi, care se adună acolo în mare număr.

Cadavrele s' bagă în turn prin o porțiță ce se află la mijlocul turnului. Acésta porțiță forméză o deschidere de-asupra unei lavife, pe care se aședă cadavru, care nu se mai póte vedea din jurul turnului, dar se zăresce pe sus de pasări răpitoare.

Când se arată în grădină vre-un convoiu de înmormântare, pasările încep a se agita cumplit. Indată ce mortul a fost depus în turn, ele tábăresc în turn și încep să mănânce.

După cât-va timp, când gardianul socotesce, că au fost mâncate cărnurile, el împinge scheletul prin o deschisătură, în fundul turnului, unde rămâne pe sama timpului se'l prefacă în scrum.

Când se întâmplă să nu fie cadavre zilnice, se aduc vulturilor hoituri de animale pentru ca nu cumva să fugă din grădină.

Din cauza acestui obicei, se nasc niște infecțiuni și niște epidemii colosale, care seceră populația Indiei

Đilele critice ale anului 1895. Cu privire la cutremuri de pământ și alte mari fenomene ale naturii cunoscutul învățat Falb prorocese, că đilele critice ale anului 1895 sunt: De ordinea I.: 18 Septembrie, 11 Martiu, 20 August, 9 Februaru, 28 Octobru, 9 Aprile, 22 Iuliu, 1 Ianuariu; de ordinea II.: 9 Maiu, 16 Novembre, 26 Martiu, 25 Aprile, 31 Decembre, 4 Octobru, 24 Februaru, 22 Iuniu, 5 Septembrie, 2 Novembre, de ordinea III.: 24 Maiu, 2 Decembre, 16 Decembre, 7 Iuniu, 5 August, 25 Ianuariu, 7 Iuliu.

Necrolog. George, Aurel Barbu și Sofia Baicu născ. Barbu ca ții, Const. Baicu ca ginere, cu darere aduc la cunoscința tuturor încetarea din viață a mult regretatului tată și sócru Nicolau Barbu, secretar mag. în pensiune, născut în Colun, lângă Sibiu, în anul 1821 și mort în Orăștie la 14 Novembre n. 1892 la 4¹/₂ ore p. m. Rămășițele pământesci ale scumpului defunct s'au aședat spre eternă odichnă în cimiterul bisericeii nótre din Loc, Joi, în 15 Novembre 1894 la 4 ore p. m. Orăștie, la 18 Novembre 1894.

Hymen. D-șóra Mărióra Ghibu și dl Ioan Ghișa anunță celebrarea cununiei lor, ce va avé loc Duminecă în 13/25 Novembre 1894 la 3 ore d. a. în biserica gr.-or. din Pianul românesc.

Sfințirea bisericeii din Totoiu.

(tractul Albei-Iuliei.)

(Incheiere.)

Dl Iliescu desvóltă cuvintele psalmistului „Duch drept întru celea din lăuntru ale mele, inimă curată zidesce întru mine D-đeule“ întrun mod frumos și măestrit. Accentuéză însēmătatea đilei de ađi, monument neperitor ađi ridicat đice, care va vesti următorilor că un popor prea bun credincios au

locuit acésta comună. Indemnă la fapte creștinesci, stărue pentru credința ne-trămutăată cătră aședămintele sf. nóstre biserici, indemnă la iubirea de nēm ca și de biserică. Indemnă pe credincioși ca și de aci înainte se ocrotescă acest lăcaș D-đeesc amenințat ađi de „viforul ispitelor“ acest unic loc rămas românului astăzi spre mângăiere și consfătuire. Și bunul popor ascultă în linise, de pe fața lui expresivă putéi ceti, că este adânc mișcat de cuvintele părintesci După aceste urmédă botezarea cu apă sântită și poporul curge, pentru a fi botezat de părinteleprotopop.

Pentru solemnitatea actului las să urmeze aci acest catalog al preoților servitori: Părintele protopop asistat de presbiterii: George Muncuș, N. Cado, Alece Neagoe, N. Patachi, N. Cadariu, N. Moldovan. Pr. C. L. Cutean, I. Iliescu.

După sèvrșirea ceremoniei religioase ne intrunirăm cu toți în sala școlii nóstre la o masă comună, la care afară de preoți și învățatori luară parte și mai mulți fruntași din poporul nostru.

Toastul prim îl ridică părintele protopop Ivan în sănătatea prea bunului nostru archireu I. P. S. D. Miron Romanul, capul sfinței nóstre biserici. Presbiterul Muncuș toastă pentru conducătorii tractului N. Ivan, trăgând o mică paralelă între starea de odinioară de acum 34 ani a tractului nostru și starea de acum.

Constatând cu bucurie că a făcut frumoși pași spre înaintare în cei doi ani din urmă, ridică păharul în sănătatea zelosului nostru protopop. Urmédă preotul Iliescu accentuând însēmătatea dăscălimei nóstre ridică pentru învățatori prezenți.

Se ridică apoi colegul Bercanu candidat de preot, și cu cunoscută'i voce sonară și puternică, accentuédă misiunea preotului român atât pe terenul politic cât și pe cel bisericesc, ca factor important în cultura acestui popor, ridicând păharul pentru statul preoțesc. Urmédă colegul Giura pentru părinții poporului român cari sufer în beciurile temnițelor întunecóse, la cari cuvinte publicul entusiasmă exclamă „trăescă martirii“ urmând acestora hora lui Lucaciu cântată de învățatorii prezenți. Sala școlii resună, geamurile tremură și mândria poporului crește vedându și dascălii sei stăpēniți de atâta iubire de nēm. Acum urmară alte toaste din partea protopresbiterului pentru D. avocat I. Fulea, care încă a contribuit în mod însēmănat pentru ridicarea bisericeii. Apoi pentru comitetul parochial, epitropi etc.

La propunerea conducătorului nostru tractual se inițiază o mică colectă de bani între commeseni pentru răbonificarea speselor avute cu arangiarea acestei mese. Și astfel O. Dsa începe cu 10 flor. adunându se o sumă de vrea 40 floreni i se predă epitropului, care sigur va prinde bine parochiei eshauriate. Multă voie bună au procurat la acesta masă și cântările bine alese și executate de învățătorii nostri. La 5 ore séra încheindu-se masa, ne-am depărtat cu toți du când cu noi dulci amintiri din mijlocul poporului din Totoiu. Ne-am depărtat cu convingerea că đeu la noi în tract de vre-o 2 ani s'au produs o nouă mișcare spre tot ce este frumos, înaintare și progres S'au ridicat și se ridică școli, biserici frumoșe, și nu preste mult sper că vom asista la o nouă sfințire de biserică, lucruri cari tot mai mult ne îndemnuă spre o emulare în astfel de fapte, cari tot mai mult dovedesc zelul, înțelepciunea, bunul tact de conducere al șefului nostru tractual. Étă muncă resplátită, étă ródă ostenelelor! Ródă care numai încurajia ne póte, spre o mai mare încercare a puterilor nóstre, întru ajungerea țintei spre carea tótă suflarea românescă trebuie să privescă!

Dinu.

O rectificare.

Primum următórea rectificare:

Onorată redacțiune!

În scopul lămuririi afacerii, ce privesce ajutorul primit de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului“ dela institutul „Albina“, despre care se face mențiune în raportul publicat de D-vóstră în Nr 118 al „Telegrafului Român“ sub titlul: „Adunarea generală a reuniunii agricole“, Vē rog să binevoii a da loc următórei

Rectificări.

În întreg raportul general, tipărit și distribuit între membrii reuniunii nóstre și luat la cunoscință fără obiecțiuni în adunarea generală, se dá sémă numai despre ceea-ce comitetul central a lucrat în anul 1893. O singură abaterere s'a făcut la pagina 12 alineatul 6 din raport, unde se amintese despre trecerea la cele eterne a mult regretatului S. P. Barcianu, controlor al reuniunii, și acésta s'a făcut ca să se justifice iscălitura subscrișului dela rațiocinii în calitate de „controlor substitut“. Despre ajutorul de fl. 200 primit dela onorabilul institut de credit și economii „Albina“ este drept, că nu se face pomenire, fiind-că nu are loc să se facă în raportul comitetului pro 1893, deóre-ce reuniunea l'a primit numai în 1894, prin urmare despre împrejurarea acésta comitetul va face convenita mențiune la timpul său, în raporful despre afacerile anului 1894, ce se va prezenta adunării generale din 1895.

Primiți onorată redacțiune espreșiunea distinsei mele stime.

Sibiu, 7/19 Novembre 1894.

Victor Tordășianu,
secr. „Reun. române de agricultură“.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Țera noastră.

Descriere poporală a Ardăului de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Locuitorii de pe valea Sebeșului sunt toți români; străini se află numai ca lucrători la lemnărit, mai cu samă în timpul verii. Granița etnografică între români și sași este la Petrifalău, din sus de orașul Sebeș, unde venind pe riu în jos dăm întâia dată de sași.

Ocupațiunea lor, condiționată de caracterul muntos al ținutului, este în prevalență pădurăritul și economia de vite; economia de câmp e mai restrinsă, cultivându-se în măsură mai mică păpușoiul. În părțile de mai jos economia câmpului e mai estinsă, pe unde apoi se cultivă și vieritul. În special locuitorii din Șugag se ocupă exclusiv cu economia de vite, care însă acuma nu este așa de înfloritore, ca odinioară. Cei din Căpalna pe lângă prășirea vitelor, își susțin traiul și din lemnărit; la Laz, pe lângă aceste, dăm și de cultura viței de vie, tot asemenea și la Săsciori, unde se produce vin bun. Săscioriienii se ocupă și cu economia de câmp și se află între ei mai mulți dogari și olari.

Satele de pe Sebeș au caracter de munte; centrul lor se află în valea principală lângă Sebeș, dar afară de acésta ele se estind, cu casele lor împrăștiate, în depărtare de mai multe ore pe văile laterale și pe costele delurilor, ce le mărginesc pe aceste.

Portul prin satele situate mai în jos pe Sebeș este portul dela țară, asemenea celui din Sebeș și jur, pe când locuitorii de mai sus au port muntenesc, asemenea portului românilor din munții învecinați.

Portul românilor din Șugag ni-se înfășoșeză astfel:

Imbrăcămintea bărbaților este vara — érna aproape aceeaș. Ei pórtă în cap căciula de óie, de mărimea unei ferdele, întórsă cu fundul în sus, apoi cojoc de piele

de oie, pe care îl p^ortă cu lăna în afară; au ci^oreci groși de pânură, croiți r^eu, pe la mijloc se încing cu șerpar și în picioare p^ortă opinci, ă^r o măciucă mare ferecată nu lipsește nici când din mâna șugăg^eului.

Femeile p^ortă înainte șurță, ă^r înd^e răpt cătrînță, de col^ore surie-n^egră. Cătrînțele sunt de i^ană, țesute în casă, precum și cămeșile, cari sunt la femei, ca și la bărbați de pânză; jolgiul, cu puține excepțiuni, încă n'a străbătut la acești fii de munte.*

Plutitul trunchilor pe Sebeș și plutăritul este în fl^ore și vara ne ofere o privește frumoasă. Leunile s^e taie în pădurile

*) Despre v^alea Sebeșului și locuitorii ei ne-a comunicat date dl Ilie Moga. teol. abs. și inv^eț. la sc^ola re^ununei femeilor române din Sibiu (de loc din Săsciori).

(cele mai multe erariale) din acești munți și se p^otesc pe apă până la orașul Sebeșul săseșe, unde se află un mare deposit de lemne și ferestr^eu erarial. Riul adeseori este năpădit de trunchi plutitori și de-alungul malului s^e află omeni cu cărlige, cari urnesc trunchii, ce s^e împedecă. Sebeșul printre munți are curs repede, din cauză că v^alea lui este f^orte pieșă. Dela Șugag până la Sebeșul săseșe, pe o linie de 35 de km. ea cob^oră 220 m. adecă orașul Sebeș, aflător în depărtare de 35 km. dela Șugag, este aședat cu 220 m. mai jos, ca acesta*) Astfel plutele pe Sebeș sunt m^anate de valurile apei cu o repeđiciune uimit^ore.

*) Șugagul este aședat la o nălțime de 461 m. peste nivelul mării, Sebeșul săseșe la 241 m. A. Iulia la 220 m.

Dintre localitățile de pe riul Sebeș cea mai însemnată este Sebeșul săseșe, un orașel cu locuitori români și sași.

(Va urma)

Bibliografic.

A apărut:

„Rândunica“, Nr. 23 cu următorul sumariu:

- „Profesorul Iordache“, de Marg. Moldovan. „Sonet“, de T. Bocancea. „Secretarul și bucătarul“, de Scribe și Mélesville. „Amintire“, de Ioan Scurtu. „O nopțe de vară“, de Ilie Dimitrescu. „In cimiter“, de Pitpălac. „Rămurele“: — „Impresii de călătorie“,

de Ilie din Urseni. „Aforisme despre femei“, de I. Cădea. „Feliurite“, de *

A apărut:

„Raport general“ al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură“ din comitatul Sibiului pentru anul 1893.

A apărut:

— „Buchetul“, culegere de cantece culese de Ioan Pop Reteganul. Gherla. Proprietatea, editura și tiparul tipografiei „Aurora“ Andreiu Todoran 1894.

Loterie.

Miercuri, în 21 Novembre, n. 1894. Brunn: 85 47 60 81 15

ZACHARIE VOILEANU. Schimbare de local. Subscrisul imi iau libertate a aduce la cunoscinta onoratului P. T. public, că cu 1. Novembre st. n. mi-am strămutat locuința din strada Cisnădiei Nr. 8 în strada Măcelarilor Nr. 20, (casele institutului de credit și economii „Albina“.)

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIU. A eșit de sub presă: [224] 5 CALENDARIU pe anul comun dela Christos 1895. Anul al patruđeci și patrulea

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octob^re 1894.

Table with columns: Tren de persoane, Tren accelerat, Tren de persoane, Tren de persoane, Tren accelerat, Destinations (Viena, Budapesta, Szolnok, P. Ladány, Oradea-mare, Mező Telegd, Rév, Bratca, Ciucia, Huiedin, Ghirb^eu, Cluș, Apahida, Ghiriș, Cucerdea, Ujóra, Vințul-de-sus, Aiud, Teiuș, Crăciunel, Blaș, Micăsasa, Copșa-mică, Mediaș, Elisabetopol, Sighiș^ora, Hașfal^eu, Homorod, Ágostonfalva, Apașa, Feldioara, Brașov, Timiș, Predeal, Bucuresci).

Table with columns: Tren miest, Tren de persoane, Tren de persoane, Tren accelerat, Tren de persoane, Destinations (Viena, Budapesta, Szolnok, Arad, Glogovaț, Gyorok, Pauliș, Radna-Lipova, Conop, B^erzava, Soborșin, Zam, Gurasada, Iliia, Branicica, Deva, Simeria (Piski), Or^eștia, Șibot, Vințul de jos, Alba-Iulia, Teiuș).

Table with columns: Orient. Espres, Tren de persoane, Tren accelerat, Tren de persoane, Tren mixt, Destinations (Viena, Budapesta, Timiș^ora, Caransebeș, Băile Herculane, Verciorova, Bucuresci).

Table with columns: Tren de persoane, Tren de persoane, Tren de persoane, Tren de persoane, Destinations (Cucerdea, Ludoș, Oșorheiu, Reghinul-săs).

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă órele de nopțe